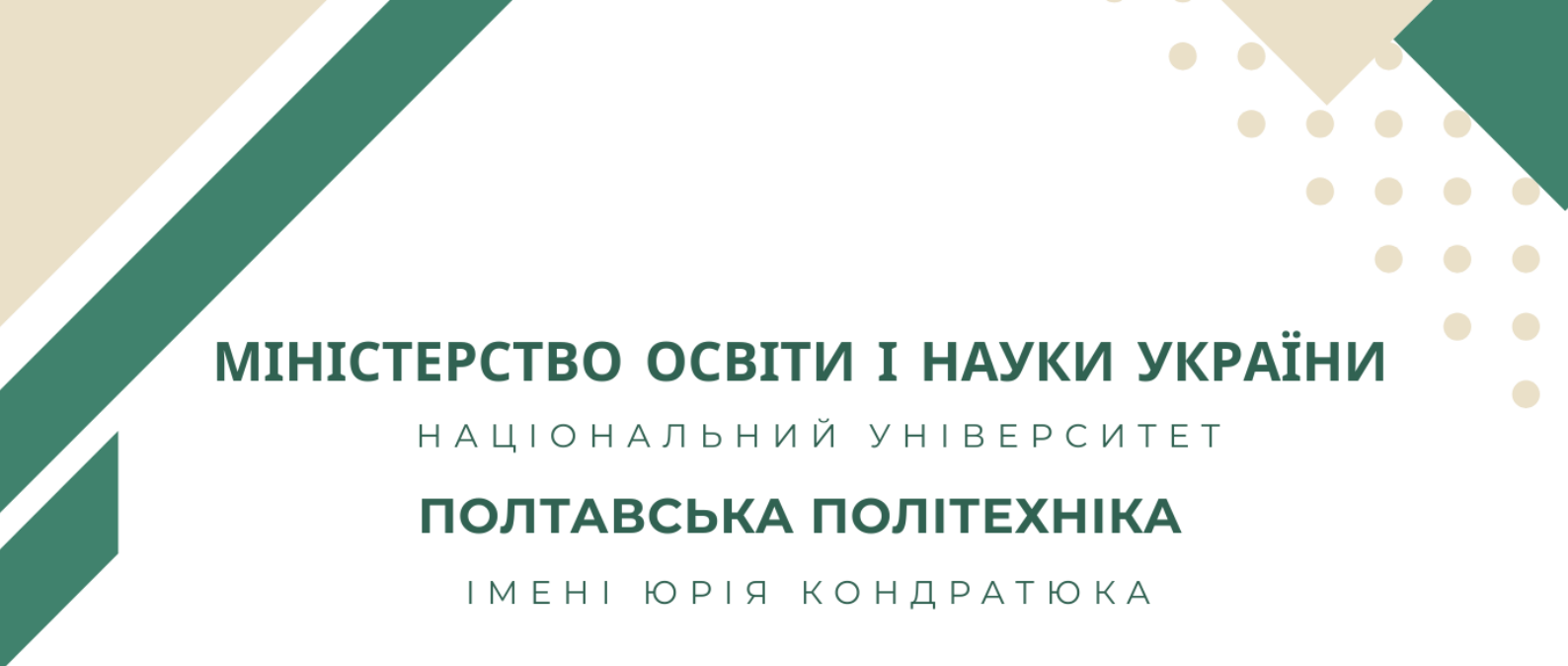

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА

ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ:
ЕКОНОМІЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ**

МОНОГРАФІЯ

Полтава – 2026

УДК 338.4769:355.07(477)

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Щербініна С.А. кандидат економічних наук, доцент. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Шевченко О.М., кандидат економічних наук, доцент. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Будівельна галузь є однією з ключових складових національної економіки, яка визначає темпи відновлення інфраструктури, формування виробничого потенціалу та забезпечення соціальної стабільності держави. В умовах воєнного стану її роль суттєво зростає, оскільки перед сектором постають завдання оперативного відновлення зруйнованих об'єктів, модернізації критичної інфраструктури та створення безпечного житлового середовища. Масштабні руйнування, спричинені збройною агресією, призвели до значного дисбалансу між наявними ресурсами та зростаючими потребами у відбудові, що актуалізує необхідність комплексного аналізу стану будівельної галузі.

Водночас ефективне управління процесами відновлення неможливе без застосування інтегральних методів оцінювання, які дозволяють урахувати взаємозв'язок економічних, організаційних, технічних та інституційних чинників розвитку галузі. Традиційні підходи не забезпечують достатнього рівня об'єктивності в умовах високої турбулентності економічного середовища, нестабільності логістичних ланцюгів, дефіциту трудових ресурсів та зміни пріоритетів державної політики. Тому розроблення інтегральної оцінки розвитку будівельної галузі в період воєнного стану набуває особливої актуальності. Комбінування кількох показників в один інтегральний дозволяє оцінити зміни в стані регіону протягом досліджуваного періоду, вказуючи на його покращення або погіршення.

Дослідженню стану та перспектив розвитку будівельної галузі в Україні приділяють увагу багато вітчизняних науковців та фахівців.

Корсун І.М., Зінченко М.М., Мостовенко О.О. у статті [1] дослідили проаналізували макроекономічний стан функціонування будівельної галузі в умовах війни та визначили ключові напрями вдосконалення будівельної галузі. Паламарчук О. М., Петришина С. В. у своїй роботі [2] розглянули сучасний стан будівельної галузі України, деталізували найважливіші фактори, що впливають на динаміку розвитку будівництва. Науковиця Коба О.В. [3] досліджувала питання забезпечення економічної безпеки будівельної галузі України в умовах воєнного стану. У праці Романенко О.В. [4] оцінено стан ринку будівельних матеріалів з урахуванням впливу військової агресії РФ на функціонування ринку. Робота авторів Жовтяк Г., Богданов Р., Жовтяк А. [5] присвячена актуальним питанням забезпечення відновлення будівельної галузі України під час війни, запропоновані напрямки для поліпшення економічного становища будівельної галузі. Бондарнеко Д.В. [6] свою роботу присвятив розробці та апробації методичного підходу до оцінки цифровізації підприємств будівельної галузі.

Незважаючи на вагомий науковий доробок щодо вивчення тенденцій і закономірностей розвитку будівельної галузі, питання розроблення інтегральної оцінки її стану в умовах воєнного часу й надалі залишається недостатньо висвітленим у сучасних дослідженнях.

Етимологічне коріння поняття «інтеграл» (від лат. *integer* – цілий) у науковому дискурсі традиційно апелює до ідеї цілісності та повноти. У класичному математичному розумінні інтеграл визначається як граничне значення суми безмежної кількості нескінченно малих величин, отримане за допомогою певного алгоритму. Однак в економіко-математичному моделюванні ця категорія набуває ширшого змісту, трансформуючись з чисто обчислювальної процедури у фундаментальний підхід до пізнання складних систем.

Інтегральна оцінка являє собою складний синтез гетерогенних (різнорідних) показників, які знаходяться у діалектичній взаємодії та формують єдиний комплексний індикатор. Цей процес не є простим арифметичним додаванням складових; це створення нової інформаційної якості, що дозволяє нівелювати фрагментарність первинних даних.

У прикладному аспекті, зокрема в контексті аналізу реального сектору економіки, інтегральний показник розглядається як інструмент комплексної діагностики розвитку будівельної галузі України в умовах воєнного стану [7]. Специфіка поточного періоду – висока волатильність ринків, руйнування логістичних ланцюгів та загальна невизначеність, що унеможлиблює об'єктивну оцінку ситуації лише за окремими параметрами (наприклад, лише за обсягом виконаних робіт або лише за прибутковістю). Саме тому інтегральний показник виступає як узагальнена кількісна міра, отримана шляхом згортки системи часткових статистичних індикаторів. Таке агрегування дозволяє реалізувати системний підхід та виявити емерджентні властивості досліджуваного об'єкта, а саме ті приховані характеристики та тенденції, які неможливо відстежити при ізольованому аналізі окремих параметрів.

Використання методології інтегрального оцінювання вирішує кілька критичних завдань:

- дозволяє впорядкувати великі масиви різнорідних даних у єдину метричну систему;
- забезпечує включення до аналізу широкого спектра чинників, що впливають на галузь;
- дозволяє уникнути ситуації, коли одні показники свідчать про зростання, а інші – про занепад, надаючи досліднику однозначний вектор розвитку системи.

Таким чином, інтегральний індекс є не просто статистичним агрегатом, а індикатором якісного стану системи, що адаптує складну економічну реальність до формату, придатного для прийняття управлінських рішень.

Науменко І.В. [8] підкреслює, що інтегральний метод оцінки має свої переваги, оскільки він дозволяє усунути неоднозначності в оцінці впливу різних чинників і забезпечує отримання найбільш точних результатів. Процес моделювання інтегрального показника передбачає вивчення системи показників, що слугують базою для оцінювання.

В умовах воєнного стану, коли економічна система характеризується високим рівнем невизначеності, застосування окремих індикаторів, незалежно від їхньої значущості, виявляється недостатнім для об'єктивної діагностики розвитку будівельної галузі України. Головною перевагою методу інтегрального оцінювання є здатність синтезувати групу різнорідних індикаторів, які в сукупності відображають як екстенсивні, так і інтенсивні параметри функціонування галузі. Висновки, отримані на основі інтегрального показника, носять індикативний характер та виконують функцію сигнальної діагностики змін у

досліджуваному середовищі. Серед переваг даного підходу варто виділити прозорість алгоритмізації, доступність інформаційно-емпіричної бази для проведення розрахунків та можливість однозначної інтерпретації агрегованих даних. Водночас, для забезпечення наукової коректності результатів, необхідно враховувати низку методологічних обмежень, що звужують варіативність використання методу, а саме: необхідність врахування регіональних диспропорцій, які можуть нівелюватися в усередненому показнику; певну статичність результатів, що фіксують стан системи на конкретний момент часу, але не завжди враховують латентну динаміку протягом періоду; складність обґрунтування рівня значущості кожного окремого показника, що входить до складу інтегрального індексу, що може впливати на фінальний результат.

Практична імплементація методики інтегрального оцінювання вимагає першочергового формування релевантної системи метрик, що слугуватиме емпіричним базисом для аналізу рівня та динаміки будівельної галузі. Якість та репрезентативність вхідної інформації є критичними умовами для забезпечення об'єктивності дослідження, оскільки достовірність фінального індексу прямо корелює з точністю первинних даних.

В умовах воєнного стану архітектура інформаційної бази повинна бути суттєво розширена. Окрім традиційних економічних показників, вона має включати специфічні індикатори, що дозволяють: кількісно оцінити масштаби деструктивного впливу (обсяги руйнувань інфраструктури та житлового фонду); ідентифікувати пріоритетні вектори відновлення для конкретних територій; сформулювати сценарний прогноз подальшого розвитку галузевого потенціалу.

Застосування інтегрального підходу в регіональному розрізі виконує важливу діагностичну функцію – виявлення міжрегіональної диференціації. Розрахункове значення інтегрального показника виступає маркером стану галузі: його зростання свідчить про високий адаптивний потенціал регіону та наявність передумов для активізації інвестиційно-будівельних процесів, тоді як низькі значення сигналізують про кризові явища та необхідність державної підтримки. Таким чином, сформована база даних трансформується в інструмент ранжування регіонів за рівнем їхньої спроможності до повоєнного відновлення.

Розглянемо розвиток будівельної галузі України в умовах воєнного стану у регіональному розрізі. У цьому дослідженні на підставі наявних даних Державної служби статистики України [9] та LIGA.net [10] за січень – березень 2024 р. розраховано інтегральний рейтинговий бал регіонів за їхнім потенціалом розвитку будівельної галузі.

Регіональні порівняння розвитку будівельної галузі України в умовах воєнного стану здійснюються за вісьма показниками:

- фінансування на відновлення, млн грн;
- загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській місцевості по регіонах, м²;
- загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у сільській місцевості по регіонах, м²;
- загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію по регіонах, м²;

Таблиця 2.4.1 – Показники стимулятори розвитку будівельної галузі України [9, 10]

Регіони України	Фінансування на відновлення, млн грн	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у сільській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію по регіонах, м ²	Кількість активних підприємств, що займаються будівництвом житлових і нежитлових будівель за регіонами України
Вінницький	98,9	53 669	51 421	23 922	290
Волинський	0,29	43 552	109 740	25 177	202
Дніпропетровський	322,8	35 256	15 991	20 737	1 018
Донецький	315,6				107
Житомирський	271,9	11 295	21 616	19 287	201
Закарпатський	3,3	78 221	55 499	46 960	256
Запорізький	47,3	6 840	4 789		324
Івано-Франківський		96 543	61 450	26 897	449
Київський	3 299,7	138 341	314 950	60 039	938
Кіровоградський	2,6	6 041	3 998	8 186	193
Луганський					18
Львівський	5,1	100 599	111 557	72 943	905
Миколаївський	1 865,3	3 669	2 860	2 810	267
Одеський	142,1	54 198	60 273	480	894
Полтавський	290,9	53 043	9 710	14 919	408
Рівненський	12,0	16 669	57 873	11 734	262
Сумський	592,9	14 753	3 301	5 668	195
Тернопільський	2,0	13 474	28 418	35 755	205
Харківський	5 644,2	22 018	19 886	5 490	618
Херсонський	652,4				52
Хмельницький	42,4	77 746	22 459	80 124	332
Черкаський	1,7	32 579	10 284	8 640	319
Чернівецький	0,4	53 177	38 111	9 472	166
Чернігівський	437,2	14 861	6 091	7 337	125

Джерело: сформовано авторами

- кількість активних підприємств, що займаються будівництвом житлових і нежитлових будівель за регіонами України;
- пошкоджені та зруйновані об'єкти: усього од.;
- оцінка прямих збитків, \$ млн;
- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів по регіонах, тис. т.

З загальної кількості показників виділено показники-стимулятори та показники дестимулятори.

Показники-стимулятори в контексті інтегрального оцінювання – це кількісні або якісні характеристики об'єкта дослідження, які, змінюючись у певному напрямку, викликають позитивні зміни в системі та сприяють досягненню поставлених цілей. Іншими словами, це «рушійні сили», які стимулюють розвиток і вдосконалення системи.

Показники-дестимулятори в контексті інтегрального оцінювання – це кількісні або якісні характеристики об'єкта дослідження, які, збільшуючись, призводять до погіршення результатів, або, зменшуючись, сприяють досягненню поставлених цілей. Іншими словами, це фактори, які гальмують розвиток системи та можуть негативно впливати на її ефективність.

У таблиці 2.4.1 наведено показники стимулятори розвитку будівельної галузі України. Аналізуючи наведені дані, можна зазначити, що найбільше фінансування на відновлення отримав Харківський регіон (5 644,2 млн грн), найменше Волинський регіон (0,29 млн грн). Київський регіон має найбільшу загальну площу житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській та сільській місцевості (138 341 м² та 314 950 відповідно), найменшу Миколаївський (3 669 м² та 2 860 м²).

Найбільша загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію, в Хмельницькому регіоні (80 124 м²), найменша в Одеському (480 м²). В Дніпропетровському регіоні знаходиться найбільша кількість активних підприємств, що займаються будівництвом житлових і нежитлових будівель (1 018 од.), найменша в Луганському регіоні (18 од.). Дана ситуація демонструє вплив воєнних дій на розвиток будівельної галузі України.

У таблиці 2.4.2 наведено показники дестимулятори розвитку будівельної галузі України.

Найбільша кількість пошкоджених та зруйнованих об'єктів знаходиться в Харківському регіоні (44 500 од.), найменша Івано-Франківський регіон (5 од.). Найбільші прямі збитки має Донецький регіон (37 374 \$ млн), найменші Закарпатський (11 \$ млн).

Отже, розподіл коштів здійснювався з урахуванням масштабів руйнувань та потреб регіонів. Київський регіон демонструє найвищу будівельну активність, що проявляється у великих обсягах введення в експлуатацію житлових та нежитлових будівель, що пов'язано з більшою економічною активністю регіону та наявністю інвестицій. Найменш активною у будівельній сфері є Луганська область, що пояснюється безпосередньою близькістю до зони бойових дій.

Таблиця 2.4.2 - Показники дестимулятори розвитку будівельної галузі України [9, 10]

Регіони України	Пошкоджені та зруйновані об'єкти: усього	Оцінка прямих збитків, \$ млн	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів по регіонах, тис. т
Вінницький	271	480	81
Волинський	35	15	4
Дніпропетровський	1 990	3 369	385
Донецький	44 166	37 374	162
Житомирський	4 830	1 004	7
Закарпатський	70	11	3
Запорізький	13 534	14 773	52
Івано-Франківський	5	384	148
Київський	29 092	11 188	56
Кіровоградський	144	149	8
Луганський	14 343	17 127	
Львівський	822	219	58
Миколаївський	12 756	7 853	6
Одеський	3 629	1 471	28
Полтавський	503	672	30
Рівненський	231	215	8
Сумський	8 203	3 398	13
Тернопільський	344	119	8
Харківський	44 500	30 224	39
Херсонський	24 659	12 277	6
Хмельницький	6 086	1 195	19
Черкаський	538	128	62
Чернівецький	10	73	2
Чернігівський	4 404	5 773	15

Джерело: сформовано авторами

Дані свідчать про значний вплив воєнних дій на будівельну галузь України. Найбільша кількість пошкоджених та зруйнованих об'єктів спостерігається у Харківському регіоні, що зазнав найбільш інтенсивних обстрілів. Найбільші прямі збитки завдані Донецькому регіону. Існує позитивна кореляція між обсягом фінансування та обсягом будівельних робіт. Регіони, які отримали більше фінансування, як правило, демонструють вищу будівельну активність.

Наведені дані демонструють про значну диспропорцію у розвитку будівельної галузі в різних регіонах України, що обумовлено впливом воєнних дій. Для забезпечення ефективного відновлення необхідно продовжувати фінансування будівельних робіт, зосередивши увагу на найбільш постраждалих регіонах. Важливо також розробляти та реалізовувати комплексні програми відновлення, які враховуватимуть не лише фізичне відновлення, але й соціальні та економічні аспекти.

Інтегральне оцінювання розвитку будівельної галузі України в умовах воєнного стану є необхідним для забезпечення ефективного відновлення та розвитку країни. Воно дозволить

отримати об'єктивну картину стану галузі, ідентифікувати проблеми та розробити ефективні рішення для їх подолання.

Алгоритм рейтингового оцінювання розвитку будівельної галузі України в умовах воєнного стану здійснюється у три етапи. Перший етап це обчислення суми відносних відхилень показників, які характеризують відповідні регіони, від найкращих значень цих показників за формулою:

$$S_j = \sum_{i=1}^n W_{ij}, \quad (1)$$

де для показників стимуляторів:

$$W_{ij} = \left(\frac{B_{ij} - B_{\min i}}{B_{\max i} - B_{\min i}} \right) \quad (2)$$

для показників дестимуляторів;

$$W_{ij} = \left(\frac{B_{\max i} - B_{ij}}{B_{\max i} - B_{\min i}} \right) \quad (3)$$

S_j – рейтингова оцінка розвитку будівельної галузі j -го регіону за кожним із показників;

B_{ij} – значення i -го показника j -го регіону, $1 \leq i \leq n$;

$B_{\max i}$, $B_{\min i}$ – максимальне та мінімальне значення показників.

Результати розрахунків за першим етапом подано у таблиці 2.4.3.

Другий етап. Визначення середнього арифметичного значення суми рейтингових розвитку будівельної галузі за кожним з показників за формулою

$$S_{j_{\text{сеп}}} = \frac{S_j}{n}, \quad (4)$$

де $S_{j_{\text{сеп}}}$ – середнє арифметичне значення суми рейтингових оцінок розвитку будівельної галузі регіону за n -ми показниками;

n – кількість показників, за якими виконується розрахунок.

Третій етап. Визначення інтегрального рейтингового балу розвитку будівельної галузі регіону за формулою

$$S_{rj} = \sum (S_{j_{\text{сеп}}} \cdot q_i), \quad (5)$$

де S_{rj} – інтегральний рейтинговий бал розвитку будівельної галузі j -го регіону;

q_i – вага i -ї групи показників.

Регіон з найбільшим значенням S_{rj} має найбільший розвиток будівельної галузі. Результати розрахунків за другим та третім етапом наведено у таблиці 2.4.4.

Таблиця 2.4.3 – Розрахункові дані S_j (оцінювання розвитку будівельної галузі j -го регіону за кожним із показників) та $S_{ср}$ (середнього арифметичного значення суми рейтингових оцінок розвитку будівельної галузі регіону за n -ми показниками)

Регіони України	Фінансування на відновлення, млн грн	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у сільській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію по регіонах, м ²	Кількість активних підприємств, що займаються будівництвом а регіонами України	Σ	Пошкоджені та зруйновані об'єкти: усього	Оцінка прямих збитків, \$ млн	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів по регіонах, тис. т	Σ	S_j	$S_{ср}$
Вінницький	0,0175	0,3713	0,1556	0,2943	0,2720	1,11	0,9940	0,9874	0,7945	2,7759	3,8866	0,4858
Волинський	0,0000	0,2961	0,3425	0,3101	0,1840	1,13	0,9993	0,9999	0,9930	2,9922	4,1249	0,5156
Дніпропетровський	0,0571	0,2345	0,0421	0,2543	1,0000	1,59	0,9554	0,9101	0,0000	1,8655	3,4536	0,4317
Донецький	0,0559	-0,0272	-0,0092	-0,0060	0,0890	0,10	0,0075	0,0000	0,5827	0,5902	0,6926	0,0866
Житомирський	0,0481	0,0566	0,0601	0,2361	0,1830	0,58	0,8916	0,9734	0,9851	2,8501	3,4341	0,4293
Закарпатський	0,0005	0,5536	0,1687	0,5836	0,2380	1,54	0,9985	1,0000	0,9971	2,9957	4,5401	0,5675
Запорізький	0,0083	0,0235	0,0062	-0,0060	0,3060	0,34	0,6959	0,6049	0,8685	2,1694	2,5074	0,3134
Івано-Франківський	-0,0001	0,6896	0,1877	0,3317	0,4310	1,64	1,0000	0,9900	0,6192	2,6092	4,2492	0,5312
Київський	0,5846	1,0000	1,0000	0,7478	0,9200	4,25	0,3463	0,7009	0,8597	1,9068	6,1592	0,7699
Кіровоградський	0,0004	0,0176	0,0036	0,0968	0,1750	0,29	0,9969	0,9963	0,9849	2,9781	3,2715	0,4089
Луганський	-0,0001	-0,0272	-0,0092	-0,0060	0,0000	-0,04	0,6778	0,5419	1,0044	2,2241	2,1816	0,2727
Львівський	0,0009	0,7197	0,3483	0,9098	0,8870	2,87	0,9816	0,9944	0,8534	2,8295	5,6952	0,7119
Миколаївський	0,3304	0,0000	0,0000	0,0293	0,2490	0,61	0,7134	0,7901	0,9898	2,4934	3,1021	0,3878
Одеський	0,0251	0,3752	0,1840	0,0000	0,8760	1,46	0,9186	0,9609	0,9319	2,8114	4,2717	0,5340
Полтавський	0,0515	0,3666	0,0219	0,1813	0,3900	1,01	0,9888	0,9823	0,9254	2,8965	3,9079	0,4885
Рівненський	0,0021	0,0965	0,1763	0,1413	0,2440	0,66	0,9949	0,9945	0,9846	2,9741	3,6343	0,4543
Сумський	0,1050	0,0823	0,0014	0,0651	0,1770	0,43	0,8158	0,9093	0,9708	2,6959	3,1267	0,3908
Тернопільський	0,0003	0,0728	0,0819	0,4429	0,1870	0,78	0,9924	0,9971	0,9836	2,9731	3,7580	0,4697
Харківський	1,0000	0,1362	0,0546	0,0629	0,6000	1,857	0,0000	0,1914	0,9030	1,0943	2,9480	0,3685
Херсонський	0,1155	-0,0272	-0,0092	-0,0060	0,0340	0,11	0,4459	0,6717	0,9901	2,1077	2,2148	0,2769
Хмельницький	0,0075	0,5501	0,0628	1,0000	0,3140	1,93	0,8633	0,9683	0,9554	2,7870	4,7214	0,5902
Черкаський	0,0002	0,2147	0,0238	0,1025	0,3010	0,64	0,9880	0,9969	0,8432	2,8281	3,4703	0,4338
Чернівецький	0,0000	0,3676	0,1130	0,1129	0,1480	0,74	0,9999	0,9983	1,0000	2,9982	3,7397	0,4675
Чернігівський	0,0774	0,0831	0,0104	0,0861	0,1070	0,36	0,9011	0,8458	0,9656	2,7125	3,0765	0,3846

Джерело: сформовано авторами

Здійснено ранжування регіонів за інтегральним показником та сформовано кластери за рівнем розвитку будівельної галузі, що характеризує її стан в умовах війни (рис. 1).

Рисунок 2.4.1 – Групування регіонів за рівнем розвитку будівельної галузі в умовах воєнного стану

Джерело: сформовано авторами

Наведену карту групування регіонів України за рівнем розвитку будівельної галузі в умовах воєнного стану можна використовувати для аналізу стану та перспектив будівельного сектора в різних частинах країни. Даний аналіз дозволить виявити загальні тенденції, ідентифікувати регіони-лідери та аутсайтери, а також визначити фактори, які впливають на розвиток будівельної галузі в кожному конкретному регіоні.

Згідно з представленою картою, спостерігається значна диференціація рівня розвитку будівельної галузі між різними регіонами України. Найвищий рівень розвитку характерний для західних регіонів (Львівська, Івано-Франківська області), а також для деяких центральних областей (Київська, Хмельницька). Це свідчить про більш високий рівень інвестицій, розвиненості інфраструктури та стабільності економічного становища в цих регіонах.

Таблиця 2.4.4 – Вага n -ї групи показників та S_{nj} інтегральний рейтинговий бал розвитку будівельної галузі j -го регіону

Вага	0,1364	0,1288	0,1212	0,1136	0,1061	0,1515	0,1439	0,0985	1,0000
Регіони України	Фінансування на відновлення, млн грн	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у сільській місцевості по регіонах, м ²	Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію по регіонах, м ²	Кількість активних підприємств, що займаються будівництвом житлових і нежитлових будівель за регіонами України	Пошкоджені та зруйновані об'єкти: усього	Оцінка прямих збитків, \$ млн	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів по регіонах, тис. т	S_{nj}
Вінницький	0,0662	0,0626	0,0589	0,0552	0,0515	0,0736	0,0699	0,047846691	0,4858
Волинський	0,0703	0,0664	0,0625	0,0586	0,0547	0,0781	0,0742	0,050779814	0,5156
Дніпропетровський	0,0589	0,0556	0,0523	0,0491	0,0458	0,0654	0,0621	0,042516163	0,4317
Донецький	0,0118	0,0112	0,0105	0,0098	0,0092	0,0131	0,0125	0,008526572	0,0866
Житомирський	0,0585	0,0553	0,0520	0,0488	0,0455	0,0650	0,0618	0,0422759	0,4293
Закарпатський	0,0774	0,0731	0,0688	0,0645	0,0602	0,0860	0,0817	0,055890836	0,5675
Запорізький	0,0427	0,0404	0,0380	0,0356	0,0332	0,0475	0,0451	0,030867825	0,3134
Івано-Франківський	0,0724	0,0684	0,0644	0,0604	0,0563	0,0805	0,0765	0,052310425	0,5312
Київський	0,1050	0,0992	0,0933	0,0875	0,0817	0,1167	0,1108	0,075823698	0,7699
Кіровоградський	0,0558	0,0527	0,0496	0,0465	0,0434	0,0620	0,0589	0,040273891	0,4089
Луганський	0,0372	0,0351	0,0331	0,0310	0,0289	0,0413	0,0393	0,02685693	0,2727
Львівський	0,0971	0,0917	0,0863	0,0809	0,0755	0,1079	0,1025	0,070111543	0,7119
Миколаївський	0,0529	0,0499	0,0470	0,0441	0,0411	0,0588	0,0558	0,038188275	0,3878
Одеський	0,0728	0,0688	0,0647	0,0607	0,0566	0,0809	0,0769	0,05258704	0,5340
Полтавський	0,0666	0,0629	0,0592	0,0555	0,0518	0,0740	0,0703	0,048108288	0,4885
Рівненський	0,0619	0,0585	0,0551	0,0516	0,0482	0,0688	0,0654	0,044739875	0,4543
Сумський	0,0533	0,0503	0,0474	0,0444	0,0415	0,0592	0,0563	0,038492153	0,3908
Тернопільський	0,0641	0,0605	0,0569	0,0534	0,0498	0,0712	0,0676	0,046262775	0,4697
Харківський	0,0503	0,0475	0,0447	0,0419	0,0391	0,0558	0,0530	0,036292263	0,3685
Херсонський	0,0378	0,0357	0,0336	0,0315	0,0294	0,0419	0,0398	0,027265755	0,2769
Хмельницький	0,0805	0,0760	0,0715	0,0671	0,0626	0,0894	0,0849	0,058122759	0,5902
Черкаський	0,0592	0,0559	0,0526	0,0493	0,0460	0,0657	0,0624	0,042721426	0,4338
Чернівецький	0,0637	0,0602	0,0567	0,0531	0,0496	0,0708	0,0673	0,046038162	0,4675
Чернігівський	0,0524	0,0495	0,0466	0,0437	0,0408	0,0583	0,0554	0,037872992	0,3846

Джерело: сформовано авторами

На рис. 2 представлено інтегральні рейтингові бали розвитку будівельної галузі регіонів України в умовах воєнного стану.

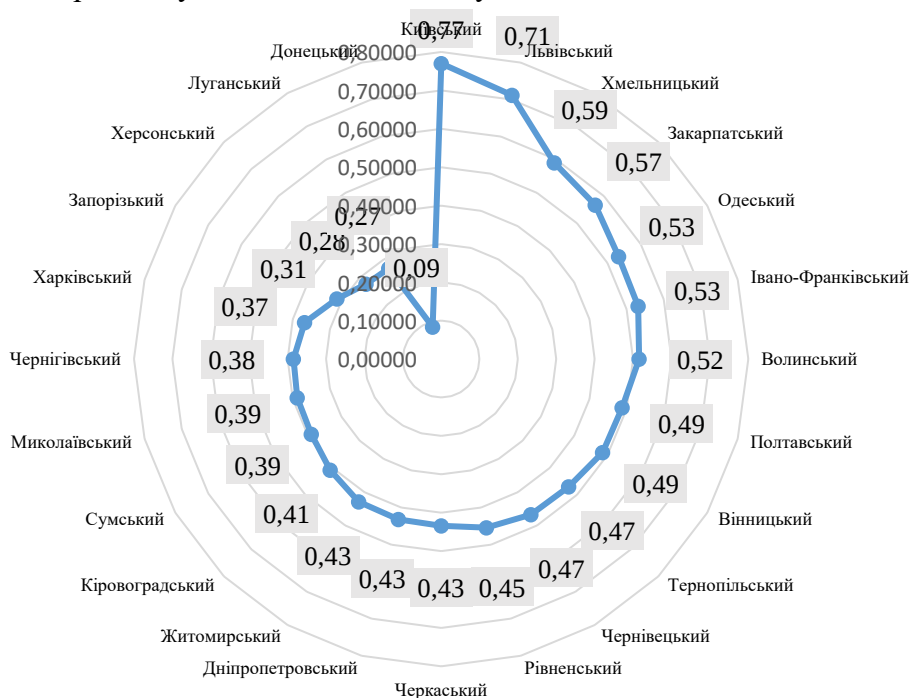

Рисунок 2.4.2 – Інтегральні рейтингові бали розвитку будівельної галузі регіонів України в умовах воєнного стану

Джерело: сформовано авторами

Найвищі значення інтегрального рейтингового балу мають такі регіони, як Київський, Львівський та Хмельницький. Це свідчить про більш високий рівень розвитку будівельного сектора в цих регіонах порівняно з іншими.

Регіони-лідери: Київський, Львівський, Хмельницький. Ці регіони характеризуються більш розвиненою інфраструктурою, більшою кількістю інвестицій, а також більш стабільним економічним становищем.

Регіони-аутсайтери: Донецький, Луганський, Херсонський. Ці регіони, розташовані в зоні активних бойових дій, зазнали значних руйнувань і втрат, що негативно вплинуло на розвиток будівельної галузі.

На розвиток будівельної галузі в різних регіонах України впливають такі фактори:

1. Географічне розташування регіону визначає рівень його вразливості до бойових дій, що безпосередньо впливає на інтенсивність руйнувань житлової, транспортної та виробничої інфраструктури. Території, які розташовані у безпосередній близькості до зони активних бойових дій, переважно стикаються з масштабними пошкодженнями інфраструктурних об'єктів, що унеможливує нормальне функціонування будівельних підприємств. Водночас регіони, віддалені від лінії фронту, демонструють більш стабільну динаміку розвитку, оскільки мають змогу концентрувати ресурси на реконструкції, модернізації та новому будівництві без постійного ризику руйнувань. Таким чином, географічний чинник визначає не лише рівень ризику, але й доступність будівельної техніки, логістичних маршрутів та трудових ресурсів.

2. Рівень економічного розвитку визначає фінансову спроможність регіону інвестувати у відновлення та розвиток будівельної галузі. Регіони зі структурно

сильними економіками, розвиненою промисловістю, високою діловою активністю та значними бюджетними надходженнями, як правило, забезпечують кращі умови для реалізації будівельних проєктів. Вони мають ширший доступ до кредитних ресурсів, партнерських програм, державно-приватних ініціатив та донорського фінансування. Натомість економічно слабкі регіони стикаються з обмеженим фінансуванням, низькою інвестиційною активністю та залежністю від державних субвенцій, що стримує розвиток галузі навіть за наявності високої потреби у відновленні інфраструктури. 3. Інвестиційна привабливість: наявність інвестиційних проєктів в будівельній галузі сприяє її розвитку.

4. Політична стабільність є визначальним чинником формування сприятливого інвестиційного середовища, зокрема в умовах невизначеності воєнного стану. Наявність чітких управлінських рішень, злагоджена діяльність органів державної та місцевої влади, прозорість регуляторної політики та відсутність конфліктів між різними гілками влади формують довіру інвесторів і сприяють реалізації довгострокових будівельних проєктів. У регіонах, де політична ситуація є нестабільною, зростають ризики затримок будівництва, збоїв у фінансуванні, неузгодженості дозвільних процедур і відтоку підрядників, що істотно гальмує розвиток галузі.

5. Інфраструктурне забезпечення визначає технологічні та логістичні можливості для реалізації будівельних робіт. Розвинена транспортна інфраструктура — дороги, мостові переходи, залізниця, порти — забезпечує ефективне постачання будівельних матеріалів і техніки, що знижує витрати та прискорює процеси будівництва. Наявність стабільних інженерних мереж (електропостачання, водовідведення, тепло- та газопостачання) створює технічні передумови для функціонування будівельних підприємств і експлуатації новозведених об'єктів. У регіонах з деградованою або зруйнованою війною інфраструктурою процеси відновлення суттєво ускладнюються, що потребує додаткових витрат, часу та координації між різними органами влади та підрядниками.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що розвиток будівельної галузі в Україні в умовах воєнного стану має значні регіональні відмінності. Найвищий рівень розвитку характерний для західних регіонів (Львівська, Івано-Франківська області), а також для деяких центральних областей (Київська, Хмельницька). Це свідчить про більш високий рівень інвестицій, розвиненості інфраструктури та стабільності економічного становища в цих регіонах. Регіони, розташовані у безпосередній близькості до лінії бойових дій, стикаються з найбільшими втратами та необхідністю спрямування ресурсів на першочергове відновлення. Проведений аналіз показав, що на динаміку галузі суттєво впливають географічне розташування регіонів, їх економічна спроможність, інвестиційна привабливість, політична стабільність та рівень інфраструктурного забезпечення.

Застосування інтегрального підходу до оцінювання рівня розвитку будівельної галузі дозволило узагальнити різноспрямовані показники та забезпечити комплексне бачення поточного стану будівельної галузі. Розрахований інтегральний індекс наочно підтверджує суттєві міжрегіональні відмінності, що формуються під впливом як об'єктивних воєнних ризиків, так і внутрішніх соціально-економічних передумов. Отримані результати свідчать про необхідність диференційованої державної політики,

спрямованої на підтримку будівельної галузі залежно від специфіки регіонів. Особливої уваги потребують території, що зазнали наймасштабніших руйнувань і потребують комплексних програм відбудови, включаючи стимулювання інвестицій; модернізацію інфраструктури; оптимізацію логістики; посилення державного контролю за якістю будівництва; розвитку системи професійної підготовки кадрів для будівельної галузі.

Список інформаційних джерел:

1. Корсун І.М., Зінченко М.М., Мостовенко О.О. Функціонування будівельної галузі в умовах війни. Сталий розвиток економіки. 2024 №1(48). С. 176-182.
2. Паламарчук О.М., Петришина С.В. Будівельна галузь України: стан та прогнози» *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2497/2416> (дата звернення 12.11.2025)
3. Коба О.В. Економічна безпека будівельної галузі в умовах викликів і загроз воєнного стану *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1604> (дата звернення 12.11.2025)
4. Романенко О.В. Розвиток ринку будівельних матеріалів України в умовах воєнного стану *Ефективна економіка*. 2024. №3. URL: https://www.researchgate.net/publication/379274747_ROZVITOK_RINKU_BUDIVELNIH_MATERIALIV_UKRAINI_V_UMOVAN_VOENNOGO_STANU (дата звернення 12.11.2025)
5. Жовтяк, Г., Богданов, Р., & Жовтяк, А. (2024). Проблеми та перспективи розвитку будівельної галузі України в умовах війни. *Економіка та суспільство*, №62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4006> (дата звернення 12.11.2025)
6. Бондаренко Д.В. Методичний підхід до оцінки цифровізації підприємств будівельної галузі. *Бізнесінформ*. 2024. №6. С. 93-103.
7. Рябоволик Т. Ф. Основні складові інтегральної оцінки інноваційного потенціалу регіонів в умовах кластеризації національної економіки. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2017. № 4 (32). С. 69-77.
8. Наumenко І.В., Наumenко А.О., Мандич О.В. Інтегральна оцінка забезпечення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Економічні науки*. 2016. № 5. С. 256-260.
9. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.11.2025)
10. Руйнування в цифрах: скільки Росія знищила об'єктів та скільки виділили на відбудову. URL: <https://www.liga.net/ua/infographic-of-the-day/articles/ruinuvannia-v-tsyfrakh-skilky-rosiia-znyshchyla-objektiv-ta-skilky-vydi-lyly-na-vidbudovu> (дата звернення 15.11.2025)